

การจัดทำร่างประกาศกระทรวงกำหนด “กิจการอื่น”
ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ

**การจัดทำร่างประกาศกระทรวงกำหนด “กิจการอื่น” ตามมาตรา 3
แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543***
**Preparation of the Draft of the Ministerial Notification Defining the “Other Businesses”
Pursuant to Section 3 of the Small and Medium Enterprises Promotion Act B.E.2543**

รองศาสตราจารย์ ดร.ปoom โขคเหมาะ และคณะ**
Associate Professor Dr.Poom Chokmoh and Staff

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากการวิจัยภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การใช้แบบสอบถาม การจัดประชุมกลุ่มย่อยใน 5 ภูมิภาครวมทั้งการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชากรกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานภาครัฐองค์การเอกชน องค์กรภาคธุรกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนนักศึกษาและ

* บทความนี้เรียบเรียงจากโครงการวิจัย การจัดทำร่างประกาศกระทรวงกำหนด “กิจการอื่น” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) พ.ศ.2558.

This article is a part of research in “Preparation of the Draft of the Ministerial Notification Defining the “Other Businesses” Pursuant to Section 3 of the Small and Medium Enterprises Promotion Act B.E.2543” This research is funding by Office of Small and Medium Enterprise Promotion

** หัวหน้าโครงการ, รองผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์; น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, Maitrise en Droit (E) : Droit investissement Univ.de Bourgogne, Docteur en Droit : Droit economique international Nouveau Regime 1984 Mention Tres Honorable Univ.de Bourgogne, France.

Head of research, Vice Director of LL.M. at Faculty of Law Preedeeponomyong at Dhurakij Pandit University; LL.B Ramkhamhaeng University, Maitrise en Droit (E) : Droit investissement Univ. de Bourgogne, Docteur en Droit : Droit economique international Nouveau Regime 1984 Mention Tres Honorable Univ.de Bourgogne, France.

วันที่รับบทความ (received) 15 มิถุนายน 2560, วันที่แก้ไขบทความ (revised) 15 สิงหาคม 2560, วันที่ตอบรับบทความ (accepted) 24 เมษายน 2561.

ประชาชนทั่วไปโดยนำข้อมูลเหล่านั้นมาอธิบายและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะของ “กิจการอื่น” และนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลประกอบการยกร่างประกาศกระทรวงกำหนด “กิจการอื่น” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 เพื่อนำเสนอรัฐมนตรีลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ผลของการวิจัยพบว่า ในการพิจารณาประเด็นเรื่องการกำหนด “กิจการ” ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับประเด็นเรื่อง “วิสาหกิจ” และประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของ “กิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Activities)” ซึ่งแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องในประเด็นเหล่านี้มักจะปรากฏผ่านลักษณะของคำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Definition of SMEs) ของประเทศต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามแนวคิดและสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ได้กำหนดคำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไว้สองประการ คือ การกำหนดลักษณะหรือประเภทของวิสาหกิจ (Enterprise Characteristic) โดยพิจารณาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Activity) หรือที่เรียกว่า “การพิจารณาจากค้ำรวม (Coverage)” ประการหนึ่ง และการพิจารณาจากขนาดของวิสาหกิจ (Size Class of Enterprise) โดยนำเกณฑ์เรื่องจำนวนแรงงาน หรือสินทรัพย์สุทธิไม่รวมราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมาใช้เป็นกรอบในการพิจารณาประการหนึ่ง โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กฎหมายกำหนดไว้ประกอบด้วยภาคการผลิต ภาคการบริการและภาคการค้า ตลอดจนกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาในขณะที่การกำหนดประเภทหรือลักษณะของวิสาหกิจในต่างประเทศนั้น อาจมีบางประเทศที่กำหนดให้ธุรกิจหรือวิสาหกิจทุกประเภทเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยมิได้มีการแยกประเภทหรือลักษณะของวิสาหกิจและมิได้นำกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาเป็นเกณฑ์ แต่กลุ่มประเทศส่วนใหญ่จะกำหนดประเภทหรือลักษณะของวิสาหกิจโดยนำกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาเป็นเกณฑ์กำหนด โดยใช้หัวข้อกิจกรรมตามคำนิยามของการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (International Standard Industrial Classification: ISIC) ขณะที่ประเทศไทยก็มีระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (Thailand Standard Industrial Classification: TSIC)

จากแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดกิจการตามที่ปรากฏในกฎหมายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย แนวคิดที่ปรากฏในการกำหนดกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของต่างประเทศ รวมทั้งแนวคิดที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน คณะผู้วิจัยจึงนำมาประมวลเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะของกิจการอื่นตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 และ

ดำเนินการจัดทำร่างประกาศกระทรวง จากนั้นจึงจัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง โดยอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) และการกำหนดค้ำรวม (Coverage) โดยกรอบแนวคิดในการกำหนดกิจการอื่นนั้น คณะผู้วิจัยได้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดกิจการอื่นรวม 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กิจการนั้นต้องเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ
2. กิจการนั้นต้องมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างชัดเจนและมีนัยสำคัญ
3. กิจการนั้นต้องเป็นตัวชี้วัดทางสถิติในระบบฐานข้อมูลของ SMEs และเป็นกิจการที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลของระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (TSIC) หรือระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (ISIC)
4. กิจการนั้นต้องเป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

สำหรับการกำหนดค้ำรวม (Coverage) กิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น การพิจารณาตั้งอยู่บนเงื่อนไขว่ากิจการนั้นจะต้องมีคุณสมบัติครบองค์ประกอบ 4 ประการตามที่กำหนดไว้ โดยการกำหนดค้ำรวมต้องเป็นไปอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับมาตรฐานทั้งในประเทศและระหว่างประเทศแต่ในขณะเดียวกันคณะผู้วิจัยก็เล็งเห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติที่เป็นจริงในการที่หน่วยงานภาครัฐได้ให้การส่งเสริมวิสาหกิจของชุมชนและท้องถิ่นในลักษณะที่เน้นภูมิปัญญาวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะเฉพาะของความเป็นไทยในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) คณะผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงค้ำรวมและร่างประกาศกระทรวงออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 ร่างประกาศกระทรวงกำหนด “กิจการอื่น” โดยกำหนดเป็นรายสาขาตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (TSIC) โดยมีกิจการที่สมควรได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นกิจการอื่นรวม 3 กลุ่มคือ

1. ภาคกิจการเกษตรกรรมการป่าไม้และการประมง
2. ภาคการจัดหาน้ำและการบำบัดน้ำเสียและ
3. ภาคกิจการการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ทั้งนี้เป็นไปตามร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่นในรูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2 ร่างประกาศกระทรวงกำหนด “กิจการอื่น” โดยมีลักษณะการกำหนดกิจการแบบผสมผสานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ประกอบด้วยกิจการ ดังนี้

1. กิจกรรมเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง
 2. กิจกรรมการจัดการน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสีย
 3. กิจกรรมการก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์
 4. กิจกรรมธุรกิจชนิดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR)
 5. กิจกรรมที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprises: SE) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หารายได้เพื่อนำมาใช้ในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
 6. กิจกรรมที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้การส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือ ในฐานะที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)
 7. กิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เช่น กิจการสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น หรือกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามกฎระเบียบของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
- ทั้งนี้ เป็นไปตามร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น ในรูปแบบที่ 2

Abstract

This research was done using Qualitative Research. The method was Field Research derived from: 1) in depth interviews; 2) questionnaires; 3) Sub-Committee Meetings in five regions; and 4) Workshop Seminars in Practice. The goal was to obtain feedback from sample populations. Those targeted include the executives and staffs of government sectors, state-enterprises, government agencies, the private sector, business organizations, qualified scholars and academicians, entrepreneurs from small and medium-sized businesses as well as students and the general public. The gathered data was examined by a process of Content Analysis. The objective of the research is to study the concept and criteria to be attributed to entities defined as “Other Businesses,” and to use the study results as a basis for the drafting of a Ministerial Notification defining “Other Businesses” under Section 3 of the Small and Medium Enterprise Act B.E. 2543. This will be proposed to the Minister for his signature and for publication in the Government Gazette.

The research found that there is a connection between defining the “Business” of small and medium-sized enterprises and the issues of “Enterprise” and “Economic Activities.” The concepts and principles involved in these issues frequently appeared in the definitions of SMEs used by various countries with variations based on the perceptions and milieus of each nation. According to the Small and Medium Enterprise Act B.E. 2543, there are two characteristics to the definition of small and medium enterprises. One is defined by the Enterprise Characteristic, considering the Economic Activity of the business, also known as the “Coverage”. Another is defined by the Size or Class of the enterprise under consideration. This framework utilizes either the number of employees or the net assets of the business, excluding land and buildings.

The Economic Activities covered by the law consist of the manufacturing sector, the service sector, and the trading sector, as well as other businesses as defined in the Government Gazette. The study noted that the term Enterprise Characteristic is used in some foreign countries to define any type of enterprise as a small and medium-sized business without categorization by type or characteristics, and without considering the Economic Activities of the business as criteria. It is true, however, that most nations

determine their types or characteristics by employing Economic Activities standards, which list the activities under the definition of the International Standard Industrial Classification: ISIC. Thailand also has the Thailand Standard Industrial Classification: TSIC.

The research team then processed and determined the criteria to establish the characteristics of entities to be considered other businesses pursuant to section 3 of the Small and Medium Enterprise Act B.E. 2543. This was based on the concepts and criteria for determining the businesses as they appeared in both Thai and International laws promoting small and medium-sized enterprises, as well as the concepts and criteria gathered in surveys of stakeholders in all sectors. The drafting process for the Ministerial Notification was begun, and the hearing seminars were organized to receive comments and suggestions for improvement. This can be divided into two topics: the Conceptual Framework and the Coverage. The research team determined that the criteria for the Conceptual Framework as it applied to defining other businesses included four elements, as follows:

1. Such business must be consistent with Government policy;
2. Such business must have an economic significance that is a precise and vital measurement of the country's economic situation;
3. Such business must be suitable for SMEs database measurement, and must be a business that appears in the database of the Thailand Standard Industrial Classification (TSIC) or International Standard Industrial Classification (ISIC); and
4. Such business must not be of a type that is against the law, public order or public morality.

The criteria established for the Coverage of small and medium-sized enterprises prescribed that the business must have all four of the qualifying elements described above. The Coverage shall progress with the system and comply with both Thai and International Standards. The research team foresaw, however, practical problems in the Government sector's focus on promoting the businesses of the local communities in the form of the Community Enterprise, or the Enterprise of One Tambol One Product (OTOP), in a way that emphasized the wisdom, culture, and identity of the local people, with an accent on Thai uniqueness. The research team, therefore, has revised

the Coverage and proposed the draft of the Ministerial Notification in two models, which are:

First Model: the draft of the Ministerial Notification defined “Other Businesses” in accordance with the Economic Activities under the system of Thailand Standard Industrial Classification (TSIC) database. There will be businesses selected to be designated as other businesses in 3 categories: the agriculture sector, including forestry and fishery; the water supply and waste water treatment sector; and the construction and real estate sector. In this way they conformed to the draft Ministerial Notification defining the other businesses.

Second Model: the draft of the Ministerial Notification defined “Other Businesses” by describing the combination of businesses in accordance with the environment and the economic and social characteristics of Thailand. They are:

1. Agricultural, forestry and fishery;
2. Water supply and waste/ waste water treatment;
3. Construction and real estate;
4. Businesses ventures featuring Corporate Social Responsibility: CSR;
5. Social Enterprises: SE with the objective of gaining revenue to use in operations that benefit the public;
6. Businesses promoted, supported and assisted by the government sector or agencies that are considered Small and Medium Enterprises, including Micro Enterprises; and
7. Businesses established under specific laws, such as cooperative ventures under the Laws on Cooperatives and a community enterprise under the Community Enterprise Laws, as well as any other business entities that are established subject to government or agency regulation.

The draft Ministerial Notification employs the second model.

คำสำคัญ: วิสาหกิจ, กิจการอื่น, คู่่มรวม

Keywords: enterprises, other businesses, coverage

1. ความเป็นมาของการจัดทำร่างประกาศกระทรวงกำหนด “กิจการอื่น”

เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีความสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยรัฐบาลจึงมีนโยบายให้การส่งเสริม SMEs โดยที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เฉพาะกิจ) ได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานส่งเสริม SMEs ระยะเร่งด่วนปี พ.ศ.2558¹ ตามที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เสนอ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ (4P)² รวม 13 โครงการ ซึ่งมุ่งเน้นงานที่สามารถเริ่มดำเนินการได้ทันที และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการบริหารจัดการงานส่งเสริม SMEs ให้มีประสิทธิภาพ มีเอกภาพ ดำเนินงานสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน และมีการสร้างกลไกหรือโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสนับสนุนให้ SMEs สามารถเริ่มต้นธุรกิจและเติบโตได้ตามวงจรธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังได้เห็นชอบการกำหนดประเภทของ SMEs ที่ควรได้รับการส่งเสริมในช่วงครึ่งหลังของแผนการส่งเสริม SMEs ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559) หรือช่วงระหว่างปี พ.ศ.2558-2559 ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดมาตรการส่งเสริม ช่วยเหลือ SMEs เฉพาะกลุ่ม ให้สอดคล้องกับศักยภาพ สภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อให้ SMEs เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับระบบเศรษฐกิจไทย โดยพิจารณาจากสาขาธุรกิจที่สร้างประโยชน์และรายได้ให้ประเทศเป็นจำนวนมาก มีการใช้วัตถุดิบในประเทศ มีศักยภาพในการแข่งขันและมีโอกาสในอนาคต ตอบสนองนโยบายสำคัญของภาครัฐ รวมทั้งคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม ศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 กลุ่มธุรกิจ คือ กลุ่มธุรกิจ SMEs ที่มีการเติบโตสูงของประเทศไทย และกลุ่มธุรกิจ SMEs สาขาที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย

โดยที่บทบัญญัติตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ได้กำหนดให้ “วิสาหกิจ” หมายถึง กิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง กิจการค้ำปลีก หรือกิจการอื่น ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา และตามมาตรา 11 (2) กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดลักษณะของ “กิจการอื่น” ตามมาตรา 3 เสนอรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษาในขณะที่สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศตลอดจนการแข่งขันทางด้านการค้าและการดำเนินงานของ SMEs ในระดับอาเซียนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่ปัจจุบันยังไม่มี การประกาศกำหนดลักษณะของกิจการอื่นของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่แต่อย่างใด

¹ กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก, บอร์ด SMEs อนุมัติยุทธศาสตร์ส่งเสริม SMEs ระยะเร่งด่วน [Online], available URL: <http://www.thaigov.go.th/th/news1/item/85591-id85591.html>, 2558 (มีนาคม, 20).

² ได้แก่ Process, Progress, Product and Power.

2. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนด “กิจการอื่น”

2.1 แนวคิดในการกำหนด “กิจการอื่น”

ในการศึกษาความหมายและคำนิยามของคำว่า “กิจการ” และ “วิสาหกิจ” ที่เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้พบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้กำหนดคำนิยามในเรื่องของ “กิจการ” และ “วิสาหกิจ” ในลักษณะที่สอดคล้องกัน คือ ลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Activities) และขนาดของวิสาหกิจ (Definition for size-class)

สำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 กำหนดไว้ 5 กลุ่ม คือ

- 1) กิจการผลิตสินค้า
- 2) กิจการบริการ
- 3) กิจการค้าปลีก
- 4) กิจการค้าส่ง และ
- 5) กิจการอื่นที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

โดยที่ปัจจุบันยังมิได้มีการกำหนดครอบคลุมถึงกิจการอื่นๆ ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาด้วย จึงเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า “กิจการอื่น” ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่รัฐมนตรีจะออกประกาศกำหนดนั้น จะเป็นกิจการที่มีลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทใด มีการกำหนดคุ้มครอง (Coverage) อย่างไร

ในด้านหลักการ การกำหนดคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีประเด็นในเชิงวิธีการทางสถิติที่จะนำมาใช้ในแง่ของการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการทั้งในแง่ของการกำหนดคำนิยาม การจัดจำแนกข้อมูล ระเบียบวิธีสถิติ การกำหนดช่วงเวลาของข้อมูล และที่สำคัญคือ **การกำหนดคุ้มครอง** ว่ามีขอบเขตของข้อมูลครอบคลุมแค่ไหนเพียงใด โดยเฉพาะคุ้มครองซึ่งหมายถึงขอบข่ายของกลุ่มประชากรที่กำหนดเป็นเป้าหมายในการสำรวจหรือกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด “**คุ้มครอง**” เป็นศัพท์ทางกรรมกรวิจัยทางประชากรและสังคมเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการนำข้อมูลสถิติไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ในการกำหนดคุ้มครองของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Coverage of SMEs) จึงหมายถึงขอบข่ายของกลุ่มประชากรที่กำหนดเป็นเป้าหมาย ในการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นั่นเอง

ในขณะที่การกำหนดคำนิยามตามกฎหมายของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 นั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคำนิยามไว้สองประการ คือ

การกำหนดลักษณะหรือประเภทของวิสาหกิจ (Enterprise Characteristic)³ โดยพิจารณาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Activity) หรือ ที่เรียกว่า “การพิจารณาจากคุ่มรวม” ประการหนึ่ง และการพิจารณาจากขนาดของวิสาหกิจ (Size Class of Enterprise)⁴ โดยนำเกณฑ์เรื่อง **จำนวนแรงงาน** หรือ **สินทรัพย์สุทธิไม่รวมราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง** มาใช้เป็นกรอบในการพิจารณาประการหนึ่ง

2.2 แนวคิดในการกำหนดกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมในต่างประเทศ

ในการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นั้น คำว่า “กิจการ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Business” อันหมายถึง กิจการ การค้า หรือ การค้าขาย⁵ ภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า “Activité” หมายถึง กิจการ⁶ สำหรับคำว่า “วิสาหกิจ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Enterprises” และ “Undertaking” และในภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า “Entreprise” ตัวอย่างเช่น SMEs ฝรั่งเศส ใช้คำว่า “Petite et Moyenne Entreprises: PME’s”

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลักษณะหรือประเภทของ SMEs ในต่างประเทศ อาจพิจารณาได้ ดังนี้

1) กำหนดให้ธุรกิจหรือวิสาหกิจทุกประเภทเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีได้มีการแยกประเภทหรือลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น

สาธารณรัฐสิงคโปร์ หลังจากวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2011 สิงคโปร์ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยกำหนดให้ธุรกิจทุกสาขาเป็น SMEs โดยมีได้มีการแยกประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมแบ่งตามรายได้และจำนวนการจ้างงาน กำหนดให้มีผลประกอบการหรือยอดขายต่อปีไม่เกิน 100 ล้านเหรียญสิงคโปร์ หรือมีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 200 คน⁷

³พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543, มาตรา 3.

⁴พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543, มาตรา 4.

⁵เฮียร์ชย์ เอี่ยมวรเมธ, **พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ฉบับ 80,000 คำ** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษร-พิทยา, 2547), หน้า 144.

⁶ม.ล.มานิจ ชุมสาย, **พจนานุกรมไทย-ฝรั่งเศส** (กรุงเทพมหานคร: ร้านเฉลิมนิจ, 2548), หน้า 32.

⁷Standard Productivity and Innovation Board of Singapore :SPRING, **Factsheet on new SMEs Definition** [Online], available URL: http://www.spring.gov.sg/NewsEvents/PR/Documents/Fact_Sheet_on_New_SME_Definition.pdf, 2558 (สิงหาคม, 15).

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับวิสาหกิจที่เข้าข่ายเป็น SMEs ดังนี้

- (1) เป็นวิสาหกิจที่มีเจ้าของเป็นพลเมืองอินโดนีเซีย
- (2) มีความเป็นอิสระ ไม่เป็นกิจการสาขาหรือเครือข่ายของกิจการขนาดใหญ่
- (3) เป็นธุรกิจส่วนบุคคล ซึ่งอาจมีการจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่เป็นทางการหรือมิได้

มีการจดทะเบียนสิทธิใดๆ ก็ตาม รวมทั้งกิจการสหกรณ์โดยขนาดของวิสาหกิจใช้เกณฑ์พิจารณาจากจำนวนสินทรัพย์ถาวร หรือเงินหมุนเวียนในรอบปี หรือเงินกู้เพื่อการลงทุน (Loan Received)

ในกลุ่มของ**สหภาพยุโรป** (European Union) ได้กำหนดเกณฑ์ของ SMEs โดยนิยามวิสาหกิจไว้ว่า หมายถึง นิติบุคคลใดๆ ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบการจัดตั้งทางกฎหมาย ดังนั้น สิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อไปนี้สามารถถูกนิยามเป็นวิสาหกิจได้ ถ้ามีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเช่น ธุรกิจส่วนตัว บริษัทหรือกิจการของครอบครัว ห้างหุ้นส่วน หรือสมาคม เป็นต้น โดยขนาดของวิสาหกิจใช้เกณฑ์จากจำนวนการจ้างงาน ผลประกอบการหรือยอดขายต่อปีหรือบัญชีบุคคล

มีข้อสังเกตสำหรับประเทศในกลุ่มนี้คือการที่ได้มีการกำหนดประเภทหรือลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมโดยการนำเอากิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Activity) ในแต่ละด้านมาใช้ในการแยกประเภทหรือกลุ่มของวิสาหกิจ เพียงแต่อาจใช้เกณฑ์ในการพิจารณาว่ามีการดำเนินการทางธุรกิจหรือไม่ จากการจัดตั้ง การจดทะเบียน หรือความเป็นอิสระในการดำเนินงาน เป็นต้น

2) กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกเป็น 2 กลุ่ม ประเทศในกลุ่มเหล่านี้ ได้แก่

สหพันธรัฐมาเลเซีย ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.2013 ได้มีการปรับปรุงเกณฑ์คำนิยามของ SMEs ในมาเลเซียใหม่ โดยกำหนดประเภทของ SMEs ออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) ภาคการผลิต (Manufacturing) ต้องมีรายได้หรือเงินหมุนเวียนไม่เกิน 50 ล้านริงกิต หรือมีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 200 คน

(2) ภาคการบริการและภาคอื่นๆ (Services and other sectors) ต้องมีรายได้หรือเงินหมุนเวียนไม่เกิน 20 ล้านริงกิต หรือมีการจ้างงานไม่เกิน 75 คน

ทั้งนี้ ขอบเขตของภาคการผลิต นั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพหรือทางเคมีของวัสดุหรือส่วนประกอบที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมา ในส่วนของภาคการบริการ หมายถึง การให้บริการทุกประเภท รวมทั้งการจำหน่ายสินค้า กิจการโรงแรมและภัตตาคาร ธุรกิจและการบริการด้าน ICT กิจการด้านการศึกษาเอกชนและสุขภาพ กิจการธุรกิจบันเทิง กิจการที่เกี่ยวข้องกับการ

บริการและธุรกรรมทางการเงิน และการบริการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น การวิจัยและพัฒนา การขนส่ง คลังสินค้า การจัดการ ฯลฯ

ในส่วนของวิสาหกิจภาคอื่นๆ นั้นหมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีก 3 กิจกรรม ได้แก่

(1) การเกษตรกรรมที่เป็นเกษตรหลัก (Primary Agriculture) ได้แก่ พืชยืนต้น (Perennial crops) เช่น ยาง ปาล์มน้ำมัน โกโก้ พริกไทย ฯลฯ พืชเศรษฐกิจ (Cash Crops) เช่น ผัก ผลไม้ ฯลฯ การปศุสัตว์ การป่าไม้และการแปรรูปไม้ การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

(2) การก่อสร้าง (Construction) ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่อยู่อาศัยและไม่ใช่ที่อยู่อาศัย (Residential & Non Residential) และอาคารพาณิชย์

(3) การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (Mining & Quarrying)⁸

สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) เป็นอีกประเทศหนึ่งที่แบ่งประเภทของ SMEs ออกเป็น 2 กลุ่มโดยแบ่งเป็น

(1) ภาคอุตสาหกรรมการผลิต การก่อสร้าง เหมืองแร่และเหมืองหินทุนไม่เกิน 2.42 ล้านดอลลาร์ หรือมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 200 คน และ

(2) ภาคการเกษตร เทคโนโลยีการไฟฟ้า การเงิน การบริการเชิงพาณิชย์ อสังหาริมทรัพย์รายได้ไม่เกิน 3.03 ล้านดอลลาร์ หรือมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 50 คน

สำหรับ**สาธารณรัฐอินเดียนี**มีการแบ่งเกณฑ์ของ SMEs ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) ภาคการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Manufacture or Production) และ

(2) ภาคการบริการหรือการจัดการ (Services) โดยขนาดของวิสาหกิจแบ่งตามจำนวนการลงทุน โดยอาจเป็นเงินในการลงทุน การเพาะปลูก การซื้อเครื่องจักร หรือเงินลงทุนในเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ

3) กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกเป็น 3 กลุ่ม ประเทศในกลุ่มเหล่านี้ ได้แก่ **สาธารณรัฐฟิลิปปินส์** ได้กำหนดเกณฑ์ลักษณะหรือประเภทของ SMEs แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) ภาคอุตสาหกรรม (Industry)

(2) ภาคธุรกิจการเกษตร (Agribusiness) และหรือ

⁸SME Corp. Malaysia Secretariat to the National SME Development Council, **Guideline for new SME Definition** [Online], available URL: <http://www.smeCorp.gov.my/vn2/node/533>, 2558 (สิงหาคม, 15).

(3) ภาคการบริการ (Services) ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเจ้าของคนเดียว หุ้่นส่วน สหกรณ์ หรือบริษัท โดยใช้เกณฑ์ขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมประกอบด้วย จำนวนการจ้างงานและสินทรัพย์ถาวร

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้กำหนดหลักเกณฑ์ลักษณะหรือประเภทของ SMEs เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) ภาคกิจการเกษตร ป่าไม้ และประมง (Agriculture, forestry and fishery)

(2) ภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง (Industry and Construction) และ

(3) ภาคการค้าและบริการ (Trade and Service) โดยใช้เกณฑ์ขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมประกอบด้วย จำนวนการจ้างงานและจำนวนเงินลงทุน

4) กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกเป็น 4 กลุ่ม ประเทศในกลุ่มเหล่านี้ ได้แก่ ญี่ปุ่น ได้กำหนดหลักเกณฑ์ลักษณะหรือประเภทของ SMEs เป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) ภาคการผลิต การขนส่งและการก่อสร้าง

(2) ภาคการค้าส่ง

(3) ภาคการค้าปลีก

(4) ภาคการบริการ โดยใช้เกณฑ์ขนาดของ SMEs ประกอบด้วย จำนวนการจ้างงานและการลงทุน โดย SMEs ภาคการผลิต มูลค่าเงินทุนไม่เกิน 300 ล้านบาท หรือมีการจ้างงานไม่เกิน 300 คน ภาคการค้าส่ง มูลค่าเงินทุนไม่เกิน 100 ล้านบาทหรือการจ้างงานไม่เกิน 100 คน ภาคการค้าปลีก และการบริการ มูลค่าเงินทุนไม่เกิน 50 ล้านบาทหรือมีการจ้างงานไม่เกิน 100 คน

5) กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกเป็นกลุ่มที่มากกว่า 5 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่

สาธารณรัฐเกาหลี กำหนดเกณฑ์ของ SMEs ประกอบด้วย

(1) ภาคอุตสาหกรรมการผลิต โดยขนาดของวิสาหกิจต้องมีทุนไม่เกิน 8 ล้านดอลลาร์ และมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 300 คน

(2) ภาคธุรกิจการขนส่ง การทำเหมืองแร่และการก่อสร้าง ทุนไม่เกิน 3 ล้านดอลลาร์ และมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 300 คน

(3) ภาคธุรกิจค้าปลีก ที่พัก และการสื่อสาร โดยรายได้ต้องไม่เกิน 30 ล้านดอลลาร์ และมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 300 คน

(4) บริการด้านเทคโนโลยี การไฟฟ้าและน้ำประปา ภาพยนตร์ โดยรายได้ต้องไม่เกิน 20 ล้านดอลลาร์ และมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 200 คน

(5) ธุรกิจตัวแทนขายส่ง สำนักพิมพ์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ และบริการกำจัดขยะ และน้ำเสีย โดยรายได้ต้องไม่เกิน 10 ล้านดอลลาร์ และมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 100 คน

(6) ภาคธุรกิจอื่นๆ โดยรายได้ต้องไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์ และมีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 50 คน

สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดประเภทหรือลักษณะของ SMEs และขนาดของวิสาหกิจ ดังนี้

(1) อุตสาหกรรมการผลิตและการทำเหมืองแร่ โดยขนาดของวิสาหกิจกำหนดเกณฑ์ต้องมีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 500 คน

(2) ธุรกิจค้าส่ง กำหนดเกณฑ์ต้องมีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 100 คน

(3) ธุรกิจค้าปลีกและการบริการ กำหนดเกณฑ์ต้องมีรายได้ไม่เกิน 7 ล้านดอลลาร์

(4) ธุรกิจการก่อสร้าง กำหนดเกณฑ์ต้องมีรายได้ไม่เกิน 33.5 ล้านดอลลาร์

(5) ธุรกิจคู่สัญญาการค้าแบบพิเศษ กำหนดเกณฑ์ต้องมีรายได้ไม่เกิน 14 ล้านดอลลาร์

(6) อุตสาหกรรมการเกษตร กำหนดเกณฑ์ต้องมีรายได้ไม่เกิน 0.75 ล้านดอลลาร์

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่านอกเหนือจากในประเทศกลุ่มแรกที่ได้มีการกำหนดลักษณะหรือประเภทของ SMEs โดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเกณฑ์แล้ว ในกลุ่มที่เหลืออีกสี่กลุ่ม ส่วนใหญ่ก็จะมีลักษณะที่มีการแบ่งลักษณะหรือประเภทของวิสาหกิจที่มีการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจไว้แบบกว้างๆ โดยใช้หัวข้อกิจกรรมตามคำนิยามของมาตรฐานระหว่างประเทศในการจัดประเภทอุตสาหกรรม (International Standard Industrial Classification: ISIC)

2.3 แนวคิดในการกำหนดกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็น

จากการดำเนินการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดให้มีการสำรวจความคิดเห็นโดยจัดให้มีการสัมภาษณ์บุคลากรภายในของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) การจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้ประกอบการในพื้นที่ 5 ภูมิภาค โดยจัดในพื้นที่ภาคกลางที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่ภาคตะวันออกที่จังหวัดชลบุรี พื้นที่ภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดอุดรธานี และพื้นที่ภาคใต้ที่จังหวัดภูเก็ตได้มีการออกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ผู้ประกอบการ SMEs นักศึกษาและประชาชนทั่วไป สรุปผลการดำเนินการวิจัยภาคสนามได้ดังนี้

1) ในประเด็นการกำหนด **“กิจการอื่น”** นั้นประมวลความคิดเห็นได้ดังนี้

(1) กิจการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ 4 กลุ่มนั้นมีความเพียงพอและเหมาะสมแล้ว

(2) การกำหนดกิจการอื่นเพิ่มขึ้นมานั้นมีผลดีและเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม SMEs

(3) การที่กำหนดกลุ่มกิจการไว้แต่เดิมนั้นกว้างเกินไป การกำหนดกิจการอื่นขึ้นมาใหม่จึงน่าจะเป็นกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ มีความชัดเจน มีรายละเอียด ไม่กว้างแบบเหวี่ยงแห สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะให้ความช่วยเหลือได้อย่างชัดเจนตรงจุด

(4) การกำหนดกิจการอื่นเพิ่มขึ้นนั้น น่าจะมีลักษณะเป็นกรอบที่เปิดกว้าง ครอบคลุมทุกธุรกิจ โดยให้ SMEs ประกอบด้วยธุรกิจทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หาบเร่แผงลอย หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)

2) ในประเด็นหลักเกณฑ์การกำหนดกิจการอื่น ความเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่จะกำหนด “กิจการอื่น” นั้นแบ่งเป็นสามกลุ่ม ดังนี้

(1) **กลุ่มที่หนึ่ง** เห็นว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ ควรให้เป็นไปตามแนวทางเดิมที่กฎหมายกำหนดไว้ คือเป็นกรอบที่ค่อนข้างกว้าง เป็นเรื่องของกิจการที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นหมวดใหญ่อยู่ในระบบ TSIC หรือ ISIC

(2) **กลุ่มที่สอง** เห็นว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาใหม่นั้น ควรกำหนดกิจการอื่นในลักษณะที่แคบลง โฟกัสลงไปในกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ

(3) **กลุ่มที่สาม** มีความเห็นว่าหลักเกณฑ์ตามแนวคิดของกลุ่มที่หนึ่งและสองต่างก็มีลักษณะจุดเด่นและจุดด้อย จึงควรเป็นการผสมผสานระหว่างหลักเกณฑ์ของกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สองเข้าด้วยกัน เพื่อให้ SMEs มีความหลากหลายและครอบคลุม SMEs ทั้งหมด

3) ในส่วนของหลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือคุณสมบัติในการกำหนดกิจการอื่นนั้น มีความเห็นว่า ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) เป็นกิจการที่สอดคล้องกับแนวนโยบายภาครัฐ

(2) เป็นกิจการที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ

(3) เป็นกิจการที่เป็นตัวชี้วัดทางข้อมูลสถิติของ SMEs ที่มีนัยสำคัญ

(4) เป็นกิจการที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลของระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (TSIC) หรือระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (ISIC)

(5) เป็นกิจการที่มีนัยสำคัญต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม (GDP) ของประเทศ

(6) เป็นกิจการที่มีการจดทะเบียนกับหน่วยงานภาครัฐหรือเข้าสู่ระบบฐานภาษีแล้ว

เป็นต้น

4) ในการกำหนดกิจการอื่นเป็นรายกิจการนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นโดยสรุปได้ว่า แม้กิจการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรแปรรูป หรือธุรกิจการเกษตร จะอยู่ในระบบฐานข้อมูลของ SMEs หรือถือว่าเป็น SMEs อยู่แล้วก็ตาม แต่มีปัญหาความไม่เข้าใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนทั่วไป

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน จึงควรเพิ่มกิจการทางเกษตรกรรมที่อยู่ในระบบ TSIC เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง เป็นกิจกรรมอื่นตามมาตรา 3 โดยแยกกิจการเกษตรออกมาเป็นกิจการต่างหากเพื่อให้เกิดความชัดเจน และต้องไม่อยู่ในลักษณะที่ยังคร่อมอยู่กับความเป็นเกษตรแปรรูป หรือเกษตรที่เป็นภาคการผลิต ในระบบ TSIC

5) สำหรับความเห็นในการกำหนดกิจการอื่นเป็นรายการนั้น มีผู้เสนอให้ธุรกิจ การเกษตรหรืออุตสาหกรรมการเกษตร ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การรวมกลุ่ม ดำเนินธุรกิจการเกษตรในบางสาขา เช่น ยางพารา รวมทั้งกิจการการประมง การปศุสัตว์ การเหมืองแร่ กิจการสหกรณ์ทุกประเภท กิจการ IT กิจการร้านค้า On Line หรือการค้าทางอินเทอร์เน็ต กิจการที่เป็นนวัตกรรม กิจการการแพทย์ การรักษาพยาบาล และกิจการเพื่อสุขภาพ รวมทั้งกิจการด้านการ โฆษณาประชาสัมพันธ์ ธุรกิจการบันเทิงหรือ Entertainment กิจการเกี่ยวกับการให้การศึกษาทั้งระบบ กิจการที่บริหารจัดการโดยตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการคืนกำไรให้แก่สังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) กิจการเพื่อประโยชน์ของสังคม (Social Enterprises: SE) กิจการเพื่อสังคมที่ไม่แสวงหาผลกำไรทุกประเภท กิจการวิสาหกิจชุมชน กิจการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หาบเร่แผงลอย และกิจการวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises) เป็นกลุ่มธุรกิจที่สมควรได้รับการประกาศเป็นกิจการอื่น เนื่องจากมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจและสังคม

3. หลักเกณฑ์ในการกำหนด “กิจการอื่น”

จากแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดกิจการตามที่ปรากฏในกฎหมายการส่งเสริม SMEs ของไทย แนวคิดที่ปรากฏในการกำหนดกิจการของ SMEs ของต่างประเทศ รวมทั้งแนวคิดที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จึงอาจนำมาประมวลเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะของกิจการอื่น ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ได้ โดยอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) และการกำหนดค้ำมรวม (Coverage) ดังนี้

3.1 กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการกำหนดกิจการอื่นประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

1) หลักเกณฑ์ประการแรก ในการกำหนดกิจการอื่น **กิจการนั้นต้องเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐ** ซึ่งประกอบด้วย รัฐบาล ส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ หรือคณะกรรมการที่มีภารกิจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากการกำหนดประเภทหรือลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือการกำหนด

ค่านิยมของ SMEs ในแต่ละประเทศนั้น มักจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้เรียกร้องให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดประเภทของ SMEs ให้มีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงสภาพความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความต้องการเชิงนโยบายและการเมืองของแต่ละประเทศ⁹

การให้ความสำคัญกับเรื่องของนโยบายนั้น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ได้กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดลักษณะของกิจการอื่นตามมาตรา 3 เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมาตรา 4 เสนอต่อรัฐมนตรีในการออกประกาศกระทรวง รวมทั้งการเสนอให้มีกฎหมาย หรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง¹⁰

2) หลักเกณฑ์ประการที่สอง ในการกำหนดให้ประเภทหรือลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นกิจการอื่นเพิ่มเติมขึ้นมานั้น นอกจากเรื่องเชิงนโยบายแล้ว หลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ กิจการของวิสาหกิจนั้นโดยหลักการต้องเป็น SMEs ประเภทหรือกิจการที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างชัดเจนและมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ในการพิจารณาดังกล่าว มีเครื่องมือหลายชนิดที่ใช้เป็นตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญของ SMEs เช่น รายได้ประชาชาติ (National Income) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หรือ ระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Account: SNA) เป็นต้น¹¹

⁹ สุมาลี วงษ์วิทิต และคณะ, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การยกร่างกฎกระทรวงกำหนดประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือองค์การเอกชนที่ต้องรายงานสถิติข้อมูลต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 40 (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2557), หน้า 20-21.

¹⁰ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543, มาตรา 11 (1) (2) (3) และ (8).

¹¹ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง, เศรษฐศาสตร์น่ารู้ [Online], available URL: <http://www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article41.htm>, 2558 (สิงหาคม, 15).

3) หลักเกณฑ์ประการที่สาม ในการกำหนดกิจการอื่น นอกจากการพิจารณาในเชิงนโยบายและความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจแล้ว กิจการนั้นต้องเป็นตัวชี้วัดทางสถิติในระบบฐานข้อมูลของ SMEs และเป็นกิจการที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลของระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (TSIC) หรือระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (ISIC) ทั้งนี้ ควรใช้ระบบการผสมผสาน โดยอาจเป็นไปตามแนวทางเดิมที่กฎหมายกำหนดไว้ คือเป็นกรอบที่ค่อนข้างกว้าง เป็นเรื่องของกิจการที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นหมวดใหญ่ (Sections) ที่กำหนดไว้เป็นตัวอักษร A-U ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด คือต้องอยู่ในระนาบเดียวกับการกำหนดกิจการผลิต กิจการค้า และกิจการบริการ หรืออาจเป็นการกำหนดกิจการอื่นในลักษณะที่แคบลง โฟกัสลงไปในการกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ ในระดับหมวดย่อย (Division) ลงมาจนถึงระดับกิจกรรม (Activity) แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละกิจการเพื่อให้ SMEs มีความหลากหลายและครอบคลุม SMEs ทั้งระบบ

3.2 การกำหนดคุ้มครอง (Coverage) ในการกำหนดคุ้มครองของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีขอบข่ายของกลุ่มประชากรที่กำหนดเป็นเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมหรือสนับสนุน ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการพิจารณาคุ้มครอง จะพิจารณาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Activity) เป็นสำคัญ ซึ่งมีประเด็นปัญหาว่าการกำหนดคุ้มครองของค่านิยามดังกล่าวยังไม่เพียงพอหรือไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน การกำหนดคุ้มครองค่านิยาม SMEs จึงต้องขยายขอบเขตคุ้มครองให้มากกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยการกำหนดคุ้มครองเพิ่มขึ้นมานั้น พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ได้กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีในการออกประกาศกำหนดกิจการอื่น ตามความแห่งมาตรา 3 จึงสมควรให้มีการกำหนดคุ้มครองโดยกำหนดขอบเขตตามหลักเกณฑ์การพิจารณา 3 ประการ คือ **เกณฑ์เชิงนโยบาย ความสำคัญเชิงเศรษฐกิจ และการอยู่ในระบบฐานข้อมูลของ SMEs** โดยนำกิจการหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้จากการวิจัยภาคเอกสารและข้อเสนอแนะจากการวิจัยภาคสนาม รวมทั้งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs จากมติที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เฉพาะกิจ) ตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 61/2557 นำมาวิเคราะห์และประเมินผลหาความเหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นกิจการอื่น รวมทั้งหมด 23 กิจการ โดยมีกิจการที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกในการประเมินผล ระดับ AAA จำนวน 9 กิจการตามตารางแสดงการประเมินผลกิจการหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในข่ายพิจารณาคัดเลือกเป็นกิจการอื่น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ระดับ A เหมาะสมมาก ระดับ B เหมาะสมปานกลาง ระดับ C

เหมาะสมน้อย และระดับ D ไม่เหมาะสมหรือกรณีของระบบฐานข้อมูลหมายความว่ามิอยู่ในระบบฐานข้อมูล SMEs แล้ว ดังนี้

ลำดับ ที่	ลักษณะหรือประเภทของกิจการ/ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	องค์ประกอบ			หมายเหตุ
		นโยบาย	เศรษฐกิจ	ฐาน ข้อมูล	
1	กิจการ อุตสาหกรรมเกษตร ธุรกิจการเกษตร	A	A	D	
2	กิจการ เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	A	A	A	คัดเลือก
3	กิจการ การปศุสัตว์	A	A	D	
4	กิจการก่อสร้าง อสังหาริมทรัพย์	A	A	A	คัดเลือก
5	กิจการ การจัดหาน้ำและการบำบัดน้ำเสีย	A	A	A	คัดเลือก
6	กิจการ การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	A	A	A	คัดเลือก
7	กิจการการขนส่ง	A	A	D	
8	กิจการ IT อินเทอร์เน็ต นวัตกรรม ร้านค้าออนไลน์	A	A	D	
9	กิจการบริการทางการแพทย์ กิจการเพื่อสุขภาพ	A	A	D	
10	กิจการโรงรับจำนำ	C	C	D	
11	กิจการโฆษณา PR การตลาด	B	B	D	
12	กิจการที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาทั้งระบบ	A	A	D	
13	กิจการรับจ้างต่างๆ รับจ้างทั่วไป	C	C	D	
14	กิจการร้านขายทองคำแท่งและรูปพรรณ	C	B	D	
15	กิจการบันเทิงทั้งระบบ	B	B	D	
16	กิจการธุรกิจขนาดเล็กในชุมชน หาบเร่ แผงลอย	B	B	C	
17	กิจการวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)	B	B	C	
18	กิจการที่มีการรวมกลุ่ม (Cluster) หรือจัดตั้งขึ้น ตามกฎหมาย ระเบียบ ของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐ	A	A	A	คัดเลือก
19	กิจการที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานรัฐ เช่น สำนักงานส่งเสริมการลงทุน หรือกรมพัฒนาธุรกิจ การค้า กรมการพัฒนาชุมชน ได้ให้ความ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ในฐานะที่เป็นวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมรวมทั้งรายย่อยอื่นๆ	A	A	A	คัดเลือก

ลำดับ ที่	ลักษณะหรือประเภทของกิจการ/ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	องค์ประกอบ			หมายเหตุ
		นโยบาย	เศรษฐกิจ	ฐาน ข้อมูล	
20	กิจการที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือตามกฎหมายเฉพาะ เช่น สหกรณ์ตามกฎหมายสหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น	A	A	A	คัดเลือก
21	กิจการธุรกิจชนิดที่มีการแบ่งปันกำไรที่ได้มาจากการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Corporate Social Responsibility: CSR)	A	A	A	คัดเลือก
22	กิจการที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprises : SE)	A	A	A	คัดเลือก
23	กิจการธุรกิจทุกประเภทที่มีการจดทะเบียนพาณิชย์ และอยู่ในระบบฐานภาษี ทั้งหมด	C	A	C	

3.3 การกำหนดกิจการที่สมควรได้รับการประกาศเป็นกิจการอื่น ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

ตามที่ได้นำเสนอแนวคิด หลักเกณฑ์และการวิเคราะห์ผลตามลำดับแล้วนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการกำหนดกิจการที่สมควรได้รับการประกาศเป็นกิจการอื่น ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ดังนี้

- (1) กิจการเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง
- (2) กิจการการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน
- (3) กิจการการจัดหาน้ำและการบำบัดน้ำเสีย
- (4) กิจการการก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์
- (5) กิจการธุรกิจชนิดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- (6) กิจการที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งมีวัตถุประสงค์หารายได้เพื่อนำมาใช้ในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

(7) กิจการที่ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในฐานะที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งวิสาหกิจรายย่อย

(8) กิจการที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมาย เฉพาะ เช่น กิจการสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วย วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

(9) กิจการที่มีการรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายระเบียบของส่วนราชการ หรือหน่วยงาน อื่นของรัฐ

4. ร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่นตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการยกร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น ตามมาตรา 3 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 และได้จัดให้มีการสัมมนาเชิง ปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ได้บังคับกฎหมายในการยกร่างประกาศ กระทรวง ในวันที่ 28 กันยายน 2558 เวลา 08.30-12.30 น. ณ ห้องโวลุ่ม ชั้น 2 โรงแรมฮิล กรุงเทพ ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา จำนวน 115 คน โดยผลการประชุมสัมมนาอาจสรุปได้ ดังนี้

4.1 มีความเห็นว่าการจัดทำร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่นนั้นมีประเด็นว่าจะเป็นการส่งเสริมกิจการนั้นเพิ่มเติมขึ้นมาเป็นการทั่วไปหรือจะกำหนดนิยามเป็นการเฉพาะที่แตกต่างจาก เดิมหรือไม่ โดยในการกำหนดกิจการ 9 ประเภทนั้น มีข้อสังเกตว่าในบางกิจการเช่น กิจการกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้น มีการกำหนดอยู่ในคัมภีร์รวมเดิมอยู่แล้ว โดยกิจการทำเหมืองแร่เหมืองหินอยู่ในภาคการผลิต และใช้นิยามเดียวกับภาคการผลิต เช่นเดียวกับกิจการในกลุ่ม 4 กิจการการก่อสร้าง ซึ่งกำหนดในหมวด F ของ TSIC และกิจการอสังหาริมทรัพย์กำหนดในหมวด L ของ TSIC และเดิมกำหนดอยู่ในคัมภีร์รวมของ การบริการอยู่แล้ว

ในส่วนของกฎกระทรวงเดิมนั้นกำหนดคานียามในแง่ของมิติเดียวคือในแง่ของขนาด ซึ่งวัดจากจำนวนการจ้างแรงงานหรือจำนวนสินทรัพย์สุทธิว่าเป็นขนาดกลางหรือขนาดย่อม โดยใช้ สำหรับในธุรกิจทุกประเภทที่เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งอยู่ในระบบฐานข้อมูลของ TSIC หรือการจัด ประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม ซึ่งใช้มาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (ISIC) อันเป็น มาตรฐานสากลที่ใช้กันทั่วโลกเพียงแต่ในแต่ละประเทศอาจปรับใช้เป็นมาตรฐานของตนเอง เช่นของ ไทยก็ใช้มาตรฐาน TSIC ซึ่งทุกหน่วยงานใช้ร่วมกัน โดยอิงอยู่กับมาตรฐานสากลคือ ISIC แต่ในการพิจารณา กิจการที่กำหนดไว้ในกลุ่มที่ 5 เป็นต้นไปนั้น กลับพบว่ามีเม็ดเงินนำมิติอื่นๆ เข้ามารับผิดซึ่งแตกต่างจาก มิติเดิมที่ใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเกณฑ์ เช่น ในกลุ่มที่ 5 และ 6 ใช้เกณฑ์วัตถุประสงค์ของกิจการ เพื่อการประโยชน์สาธารณะเป็นตัวกำหนด กิจการในกลุ่มที่ 7 ถึง 8 ใช้เกณฑ์รูปแบบการจัดตั้งเป็น

ตัวกำหนด ซึ่งการกำหนดแบบนี้ทำให้เกิดปัญหาการซ้อนกันของกลุ่ม เช่น ในกลุ่มกิจการที่ 5 และ 6 เป็นกิจการธุรกิจชนิดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมหรือ CSR และกิจการที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม หรือ SE กิจการเหล่านี้มีปรากฏฐานข้อมูลอยู่ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการผลิต การค้า หรือการบริการอยู่แล้ว จึงกลายเป็นว่ากิจการ CSR และกิจการ SE นั้น มีฐานข้อมูลอยู่ ทั้งในกิจการตามกิจกรรมเศรษฐกิจเดิมที่เป็นรากฐาน และในกิจการอื่นที่เพิ่มขึ้นใหม่ ทั้งนี้ เห็นว่าการกำหนดเป็นกิจการอื่นขึ้นมา นั้น หากมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความชัดเจนและใช้เกณฑ์มิติด้านขนาดตามเกณฑ์เดิมก็คงไม่มีปัญหา แต่ถ้าหากกำหนดเกณฑ์ขนาดแตกต่างไปจากเดิมจะก่อให้เกิดปัญหาทันทีเพราะมีความทับซ้อนกัน

สำหรับกิจการในกลุ่มที่ 7 กิจการที่ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในฐานะที่เป็น SMEs รวมทั้งวิสาหกิจรายย่อย นั้น มีข้อสังเกตคือ การให้ความช่วยเหลือในกลุ่มนี้เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ SMEs นั่นคือมีการกำหนดไว้แล้วว่ากิจการใด เป็น SMEs แล้วเหตุใดจึงกลับมามีการกำหนดซ้ำซ้อนอีกว่า กิจการในกลุ่มนี้เป็นกิจการ SMEs ในกลุ่มของกิจการอื่น

สำหรับกิจการในกลุ่มที่ 8 กิจการที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ หรือกฎหมายเฉพาะ เช่น กิจการสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น นั้น เห็นว่าเป็นความซ้ำซ้อนกัน เช่น วิสาหกิจชุมชนนั้น ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละห้าสิบเป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในภาคการผลิต หรือบางกิจกรรมอาจอยู่ในรูปของการบริการ หรือการออมทรัพย์ ดังนั้น การกำหนดกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการอื่นอาจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ แต่ก็ต้องพึงระวังว่าหากมีการกำหนดขนาดขึ้นใหม่ ก็จะมี ความซ้ำซ้อนขึ้นได้

ในกิจการกลุ่มที่ 9 กิจการที่มีการรวมกลุ่มเป็น Cluster หรือจัดตั้งขึ้นตามกฎระเบียบของส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้น ในปัจจุบันการรวมกลุ่มของ Cluster นั้น มีทั้งรายเล็กและรายใหญ่ และโดยมากผู้นำภายในกลุ่มจะเป็นระดับรายใหญ่ ดังนั้น จึงมีปัญหว่าในการส่งเสริมกิจการที่เป็น Cluster นั้น จะคัดกรองกิจการที่เป็น SMEs ออกได้อย่างไร

ทั้งนี้ อาจสรุปสภาพปัญหาว่าในการกำหนดกิจการตั้งแต่กลุ่มที่ 5 ถึงกลุ่มที่ 9 นั้น เป็นการนำเกณฑ์ด้านวัตถุประสงค์ของกิจการและการจัดตั้งกิจการมาเป็นเกณฑ์พิจารณา ซึ่งแตกต่างไปจากระบบมาตรฐานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กำหนดเป็นราย Sector บนฐานข้อมูลระบบ TSIC หรือ ISIC ทำให้มีปัญหาทั้งความทับซ้อนของระบบฐานข้อมูล และทำให้เกิดปัญหาในระบบการจัดการ การกำหนดเกณฑ์ที่แตกต่างจากมาตรฐาน ทำให้การนำข้อมูลไปศึกษา

วิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบายหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นไปได้ โดยยาก

4.2 มีความเห็นว่าการส่งเสริม SMEs นั้น ถ้าหากมีการกำหนดกิจการอื่นเพิ่มขึ้นมาให้ความชัดเจน ก็จะทำให้การทำงานของผู้ประกอบการมีความชัดเจน สะดวกรวดเร็วในการพิจารณามากขึ้น ในการกำหนดกิจการในข้อที่ 7 กิจการที่ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ความช่วยเหลือส่งเสริม และสนับสนุนในฐานะที่เป็น SMEs นั้น มีความเห็นว่าการเข้าไปช่วยเหลือจะเป็นการซ้ำซ้อนกับที่หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ได้ให้ความช่วยเหลืออยู่แล้วหรือไม่ จะตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือไม่ เพราะหน่วยงานภาครัฐหรือส่วนราชการนั้นก็ยังมีงบประมาณของตนเองอยู่แล้ว

4.3 มีความเห็นว่าในส่วนของวิสาหกิจชุมชนนั้น ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ได้กำหนดคำนิยามไว้ว่า “วิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ซึ่งหมายความว่ากิจการของวิสาหกิจชุมชนนั้นก็คือกิจการที่เป็น SMEs นั้นเอง การกำหนดวิสาหกิจชุมชนกิจการเพิ่มเติมขึ้นมา นั้นไม่แน่ใจว่ามีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร จะเป็นการกำหนดกิจการที่ต้องการส่งเสริมขึ้นมาเป็นพิเศษหรือไม่ เพราะมีความเห็นว่าการตามที่กฎหมายกำหนดไว้คือ การผลิต การบริการและการค้า นั้น ครอบคลุม SMEs ที่มีอยู่ในปัจจุบันหมดแล้ว

4.4 มีความเห็นสำหรับประเด็นกิจการกลุ่มที่ 9 กิจการที่มีการรวมกลุ่มหรือ Cluster นั้น โดยปกติ Cluster เป็นการรวมกลุ่มของธุรกิจในระดับต่างๆ ที่มีทั้งขนาดใหญ่และเล็ก และมีการดำเนินธุรกิจในการผลิต การบริการและการค้า ซึ่งความหมายของ SMEs เดิมครอบคลุมอยู่แล้ว การกำหนดกิจการอื่นโดยเพิ่ม Cluster เข้ามานั้นจึงมีประเด็นว่ากำหนดขึ้นมาเป็นกรณีเฉพาะหรือต้องการส่งเสริมเป็นพิเศษหรือไม่

4.5 มีความเห็นว่าการกำหนดกิจการอื่นในลักษณะของ 9 กิจการตามร่างประกาศกระทรวง นั้น ค่อนข้างกว้างและมีความซ้ำซ้อน หากจะกำหนดกิจการอื่นลงในรายละเอียดเป็นราย Sector ได้ก็จะเหมาะสม พร้อมตั้งข้อสังเกตว่าในกรณีของกิจการ CSR นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่ไม่ใช่ SMEs เช่นเดียวกับกิจการของ SE ส่วนใหญ่ก็จะเป็นการดำเนินการของมูลนิธิหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร

นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาโดยการตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้มีกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจำนวน 88 ตัวอย่าง ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อการจัดทำร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น อาจสรุปได้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าหลักเกณฑ์ในการกำหนดกิจการอื่น ในภาพรวมมีความเหมาะสมแล้ว โดยมีความเห็นในรายละเอียดของหลักเกณฑ์แต่ละด้าน ประกอบด้วยความสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ การมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการเป็นตัวชี้วัดทางสถิติในระบบฐานข้อมูลของ SMEs และอยู่ในระบบฐานข้อมูลการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมหรือ TSIC ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเกณฑ์การเป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนรวมทั้งเสนอให้มีการกำหนดให้ครอบคลุมทั่วถึงหรือให้ตีความได้กว้างกว่าที่กำหนดไว้

ในส่วนความเห็นเกี่ยวกับร่างประกาศกระทรวง กำหนดกิจการอื่นรวม 9 กลุ่มกิจการนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีเหมาะสมแล้ว โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงยังมีการกำหนดกิจการที่น้อยเกินไป ควรกำหนดเพิ่มมากขึ้น และให้ปรับปรุงบางส่วนในกลุ่มกิจการลำดับที่ 6-9 ที่ยังมีความไม่ชัดเจนหรือมีความซ้ำซ้อน ในส่วนความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดกิจการอื่นควรกำหนดให้มีความละเอียดเป็นรายสาขาหรือ Sector เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น มีผู้เห็นด้วยในสัดส่วนร้อยละ 82.95 มากกว่ากลุ่มที่เห็นว่าควรกำหนดกิจการอื่นเป็นกรอบกว้างๆ ตามกรอบเดิมที่กฎหมายกำหนดไว้ ในสัดส่วนร้อยละ 75.00 ในขณะที่ความเห็นในการกำหนดกิจการอื่นนอกจากภาคเกษตรกรรมแล้ว ควรกำหนดเพิ่มเติมกิจการในภาคอื่นๆ ตามความเหมาะสม มีผู้เห็นด้วยในสัดส่วนร้อยละ 82.95 มากกว่ากลุ่มที่เห็นว่าควรกำหนดกิจการอื่นเพิ่มเฉพาะภาคเกษตรกรรมตามนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น ในสัดส่วนร้อยละ 37.50

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

5.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดกิจการอื่นและร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำหลักเกณฑ์การกำหนดกิจการอื่นและร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่นตามบทบัญญัติของมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 โดยมีการกำหนดกิจการอื่น รวม 9 กลุ่มกิจการ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และร่างประกาศกระทรวงดังกล่าวได้มีการนำเสนอต่อคณะกรรมการตรวจรับการจ้างของ สสว. มีการนำเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตลอดจนได้นำเรียนขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการหลายสถาบัน โดยคณะผู้วิจัยได้นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนสภาพปัญหาอุปสรรคต่างๆ มาทำการศึกษาและปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งปรับปรุงคู่มือและร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการ

อื่น โดยมีการจัดทำร่างประกาศกระทรวงเป็น 2 รูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบ ต่างก็มีแนวคิด หลักการ เหตุผลและรายละเอียดในการกำหนดกิจการอื่น ดังนี้

5.1.1 การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดกิจการอื่น

แม้ว่าในการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงร่างประกาศกระทรวง และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจะมีความเห็นส่วนใหญ่ในลักษณะที่เห็นว่าการกำหนดองค์ประกอบหรือเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดกิจการอื่นมีความเหมาะสมแล้วนั้น แต่ยังคงมีความคิดเห็นบางส่วนเสนอแนะให้เพิ่มเกณฑ์ด้านการเป็นกิจการที่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นด้วยว่าการเพิ่มเกณฑ์หรือองค์ประกอบดังกล่าวจะทำให้หลักเกณฑ์ในการกำหนดกิจการอื่นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้ปรับปรุงกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการกำหนดกิจการอื่น โดยกำหนดเกณฑ์หรือองค์ประกอบในการพิจารณากำหนดกิจการอื่น รวม 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

(1) หลักเกณฑ์ประการแรก ในการกำหนดกิจการอื่น กิจการนั้นต้องเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐซึ่งประกอบด้วย รัฐบาล ส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ หรือคณะกรรมการที่มีภารกิจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนส่งเสริม SMEs

(2) หลักเกณฑ์ประการที่สอง เป็นกิจการที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างชัดเจนและมีนัยสำคัญ

(3) หลักเกณฑ์ประการที่สาม กิจการนั้นต้องเป็นตัวชี้วัดทางสถิติในระบบฐานข้อมูลของ SMEs และเป็นกิจการที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลของระบบการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (TSIC) หรือระบบมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (ISIC)

(4) หลักเกณฑ์ประการที่สี่ กิจการนั้นต้องเป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

5.1.2 การปรับปรุงคัมภีร์รวมและร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น

ประเด็นเรื่องการกำหนดคัมภีร์รวมหรือกำหนดขอบข่ายประเภทธุรกิจที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อออกประกาศกระทรวงกำหนดเป็นกิจการอื่นนั้น มีกิจการที่อยู่ในข่ายได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นกิจการอื่นซึ่งได้รับการประเมินผลในระดับ AAA จำนวน 9 กิจการ โดยกิจการดังกล่าวอาจจำแนกได้ ดังนี้

(1) กิจการที่กำหนดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นรายสาขา (Sector) ได้แก่ภาคกิจการเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง ภาคกิจการการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน ภาคกิจการการจัดหาน้ำและการบำบัดน้ำเสีย และภาคกิจการการก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์

(2) กิจการที่กำหนดจากวัตถุประสงค์ของวิสาหกิจซึ่งเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ได้แก่กิจการธุรกิจชนิดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social

Responsibility: CSR) และกิจการที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprises: SE) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หารายได้เพื่อนำมาใช้ในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

(3) กิจการที่กำหนดจากการจัดตั้งโดยกฎหมายหรือกฎระเบียบ หรือได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กิจการสหกรณ์กิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในฐานะที่เป็น SMEs รวมทั้งวิสาหกิจรายย่อยกิจการที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายเฉพาะ เช่น กิจการสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งกิจการที่มีการรวมกลุ่ม (Cluster) หรือจัดตั้งขึ้นตามกฎระเบียบของส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

คณะผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงคัมภีร์รวมและร่างประกาศกระทรวงออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เป็นการปรับปรุงร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น โดยกำหนดเป็นรายสาขาตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลของมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย (TSIC) คณะผู้วิจัยเห็นว่ามีการรายสาขาที่สมควรได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นกิจการอื่นรวม 3 กลุ่มคือ ภาคกิจการเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง ภาคการจันทนาการและการบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งภาคกิจการการก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์และโดยที่ภาคกิจการเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทเกษตรกรรมพื้นฐานที่กำหนดไว้ในหมวดใหญ่ A ของระบบฐานข้อมูลการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย ปี พ.ศ.2552 และไม่เคยอยู่ในระบบฐานข้อมูลของ SMEs มาก่อน การกำหนดกิจการภาคเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมงจึงมีความเหมาะสมในแง่ของการไม่ซ้ำซ้อนกับระบบฐานข้อมูลของ SMEs แต่เดิม อีกทั้งมีความสำคัญต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รวมทั้งการที่ผลิตผลด้านการเกษตรของไทยเป็นที่ยอมรับในตลาดโลกหากได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสมจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับ SMEs ของไทยตามนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน จึงสมควรได้รับการพิจารณากำหนดให้เป็นกิจการอื่นในลำดับแรก

ในขณะที่กิจการในภาคการจันทนาการและการบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งภาคกิจการการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเดิมกำหนดเป็นคัมภีร์รวมในภาคของการบริการ แต่โดยที่กิจการด้านการจันทนาการและการบำบัดน้ำเสียเป็นกิจการที่ช่วยรักษาแหล่งน้ำและสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคม ช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สมควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน โดยเฉพาะในกิจการที่เป็น SMEs ซึ่งมีการจ้างงานไม่เกิน 200 คน หรือมีสินทรัพย์สุทธิไม่รวมที่ดินไม่เกิน 200 ล้านบาท แม้ว่าอาจจะมิใช่วิสาหกิจขนาดใหญ่ที่ดำเนินธุรกิจด้านนี้อยู่แล้ว แต่การกำหนดให้เป็นกิจการอื่นเพิ่มขึ้นน่าจะเป็นการส่งเสริมให้ SMEs ได้เข้ามาประกอบกิจการด้านนี้เพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อ

ตัวผู้ประกอบการและต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตสภาพสังคมไทยโดยรวม จึงกำหนดกิจการภาค การจัดหาหน้าและการบำบัดน้ำเสียเป็นกิจการอื่นในลำดับที่ 2

สำหรับกิจการภาคการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ แม้ว่าจะมีการกำหนดคุ่ม รวมอยู่ในภาคการบริการเช่นเดียวกับภาคกิจการการจัดหาน้ำหรือการบำบัดน้ำเสียแล้วก็ตาม โดย กิจการการก่อสร้างกำหนดอยู่ในหมวดใหญ่ F และกิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อยู่ในหมวดใหญ่ L ของฐานข้อมูลในระบบ TSIC แต่โดยที่มูลค่าทางเศรษฐกิจของกิจการภาคการก่อสร้างและ อสังหาริมทรัพย์มีจำนวนค่อนข้างสูง และเพื่อที่จะทำให้การกำหนดภาคของกิจการด้านนี้มีความชัดเจน ยิ่งขึ้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นควรกำหนดให้กิจการด้านการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์เป็นกิจการอื่นใน ลำดับที่ 3 ทั้งนี้ เป็นไปตามร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น ในรูปแบบที่ 1 ดังนี้

ประกาศกระทรวง

เรื่อง กำหนดกิจการอื่น ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม พ.ศ.2543 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 99/2557 นายกรัฐมนตรี จึงประกาศกำหนดกิจการอื่นตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ดังต่อไปนี้

ให้กิจการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นกิจการอื่นตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

1. กิจการเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง
2. กิจการการจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสีย
3. กิจการการก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

รูปแบบที่ 2 เป็นการปรับปรุงร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น โดย คณะผู้วิจัยยังคงหลักการตามร่างประกาศกระทรวงฉบับต้นร่างเดิมเป็นส่วนใหญ่ โดยมีลักษณะการ กำหนดกิจการแบบผสมผสานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศไทยทั้งนี้ เป็นไปตามร่างประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่น ในรูปแบบที่ 2 ดังนี้

ประกาศกระทรวง

**เรื่อง กำหนดกิจการอื่น ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 99/2557 นายกรัฐมนตรี จึงประกาศกำหนดกิจการอื่นตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ดังต่อไปนี้

ให้กิจการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นกิจการอื่นตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

1. กิจการเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง
2. กิจการการจัดการน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสีย
3. กิจการการก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์
4. กิจการธุรกิจชนิดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR)
5. กิจการที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprises: SE) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หารายได้เพื่อนำมาใช้ในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
6. กิจการที่ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน ในฐานะที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งวิสาหกิจรายย่อย
7. กิจการที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เช่น กิจการสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น หรือกิจการที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายระเบียบของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ประกาศ ณ วันที่ ... เดือน พ.ศ.

5.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยได้ปัญหาจากความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และข้อจำกัดของบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

1) คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 โดยกำหนดให้มีวิสาหกิจขนาดย่อมหรือรายย่อย (Micro Enterprises) เป็นวิสาหกิจอีกประเภทหนึ่งเพิ่มขึ้นมาแยกออกจากวิสาหกิจขนาดย่อมหรือขนาดเล็ก (Small Enterprises) เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์หรือแผนงานโครงการในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมหรือสนับสนุน วิสาหกิจรายย่อยที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจาก SMEs

2) คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการเสนอข้อเท็จจริงกรณีมีปัญหาของวิสาหกิจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นคุณสมบัติของวิสาหกิจว่าเป็น SMEs หรือไม่ หรือมีลักษณะการประกอบการในภาคกิจการใด เพื่อให้คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้ใช้อำนาจในการวินิจฉัยต่อไป ทั้งนี้ ขั้นตอนในการใช้อำนาจดังกล่าว สสว. ควรเสนอสภาพปัญหาให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อทราบและพิจารณาอนุมัติในหลักการ

3) คณะผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องจากกฎกระทรวงกำหนดขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ออกตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่ประกาศใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ได้ใช้มาเป็นระยะเวลาเกือบ 15 ปี ปัจจุบันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเมื่อมีการกำหนดกิจการอื่นเพิ่มขึ้นตามประกาศกระทรวงกำหนดกิจการอื่นที่เป็นไปตามมาตรา 3 การกำหนดขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็นไปตามกฎกระทรวงดังกล่าวจึงสมควรมีการปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมกิจการอื่นที่เพิ่มขึ้นและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กชพร ศิริชัยสกุล. ฝ่ายส่งเสริมนโยบายและความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. การส่งเสริม SMEs ในประเทศอิตาลี [Online]. Available URL: <http://eng.sme.go.th/>, 2558 (สิงหาคม, 15).
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. **พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ฉบับ 80,000 คำ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรพิทยา, 2547.
- ป. อุตตนาภาพ. **พจนานุกรมฝรั่งเศส ไทย อังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โอเอส พรินติ้งเฮ้าส์, 2547.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนาพานิช. “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย.” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2, 2546.
- ฝ่ายอำนวยการสำนักงาน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **เอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ครั้งที่ 5/2552**, 29 กรกฎาคม พ.ศ.2552.
- ภักดี ทองส้ม. การนำข้อมูลจากฐานข้อมูลและข้อมูลชีวิตภาวะเศรษฐกิจมาใช้ประโยชน์เชิงนโยบายและวิเคราะห์เตือนภัย: แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลและการบูรณาการข้อมูล SMEs [Online]. Available URL: <http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments4-การพัฒนาข้อมูล.pdf>, 2558 (พฤษภาคม, 5).
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์จำกัด, 2556.
- วรรณภา คล้ายสวน. “บัญชีประชาชาติระบบใหม่.” **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 44, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2550).
- สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. **รายงานการศึกษาโครงการการศึกษาสถานภาพและแนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย**. เสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพมหานคร: 2555.
- สมยศ เชื้อไทย. **คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2553.
- สำนักข้อมูลและวิจัย. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **รายงานสถานการณ์ SMEs ปี 2557**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. **คู่มือเบื้องต้นการร่างกฎหมายและแบบของกฎหมาย**.

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง. **เศรษฐกิจศาสตร์น่ารู้** [Online]. Available URL: <http://www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article41.htm>, 2558 (สิงหาคม, 15).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. **การจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทยปี 2552**. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. **การจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทยปี 2552**. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก, 2553.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ทฤษฎีระเบียบวิธีสถิติ**. [Online]. Available URL: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/know/estat2_3.html, 2558 (พฤษภาคม, 5).
- สำนักประสานและบริหารโครงการ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **คำนิยาม SMEs**. [Online]. Available URL: <http://www.sme.go.th/Pages/Define.aspx>, 2558 (สิงหาคม, 15).
- สุพัฒน์ อัยไพบุลย์สวัสดิ์. **เศรษฐกิจศาสตร์จุลภาค 1**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.
- สุมาลี วงษ์วิฑิต และคณะ. **รายงานการวิจัยเรื่อง โครงการยกย่องกฎกระทรวงกำหนดประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือองค์การเอกชนที่ต้องรายงานสถิติข้อมูลต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 40**. กรุงเทพมหานคร: 2557.
- หยุด แสงอุทัย. **ร่างกฎหมาย**. ในอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย, 2523.
- อานันท์ เกียรติสารพิภพ และคณะ. **สำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สารสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ : วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.
- เอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม. **วิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลางในอิตาลี**. [Online]. Available URL: <http://news.thaieurope.net/content/view/459>, 2558 (พฤษภาคม, 5).
- พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548.
- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542.
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539.
- พระราชบัญญัติบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534.
- พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2530.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520.

พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ.2509.

พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.2509.

กฎกระทรวงกำหนดจำนวนจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545.

SME Corp. Malaysia. Secretariat to the National SME Development Council. **Guideline for new SME Definition** [Online]. Available URL: <http://www.smecorp.gov.my/vn2/node/533>, 2558 (สิงหาคม, 15).

Standard Productivity and Innovation Board of Singapore: SPRING. **Factsheet on new SMEs Definition**. [Online]. Available URL: http://www.spring.gov.sg/NewsEvents/PRDocumentsFact_Sheet_on_New_SME_Definitionpdf, 2558 (สิงหาคม, 15).

United Nations Statistics Division (UNSD). International Standard Industrial.